KAKO ĆEŠ BITI MUSLIMAN

Naslov orginala:
KEJFE TEKUNU MUSLIMEN

Preveo s arapskog:
DR AHMED SMAJLOVIĆ

Za izdavača:
ABDURAHMAN HUKIĆ

Izdavač: Starješinstvo Islamske zajednice u SRBIH Sarajevo,
ul. JNA 81. Štampa: NIŠP »Oslobođenje«.

Naslovna strana: Altum Alem džamija u Novom Pazaru

KAKO ĆEŠ BITI MUSLIMAN

Sarajevo, 1976.

Naslov originala:
KEJFE TEKUNU MUSLIMEN

Preveo s arapskog:
DR AHMED SMAJLOVIĆ

Za izdavača:
ABDURAHMAN HUKIĆ

Izdavač: Starješinstvo Islamske zajednice u SRBiH Sarajevo, ul. JNA 81. Štampa: NISP »Oslobođenje«.

Naslovna strana: Altum Alem džamija u Novom Pazaru

KAKO ĆEŠ BITI MUSLIMAN

Sarajevo, 1976.

Nastojeći da muslimanima prezentira izvorno islamsko učenje, »Džem'ijjetud-d'avetil-islamijjeti« u Libiji, sa poznatim učenjakom Muhamedom Subhijem na čelu, prišlo je štampanju popularnih izdanja o osnovnim pitanjima Islama. Jedno od njih je i ovaj sažeti prikaz islamskog vjerovanja i nadamo se da će njegovo objavljivanje i na našem jeziku pomoći našim čitaocima da uvijek budu na izvoru pravog islamskog učenja.

بسم الله الرحمن الرحيم

Dva su osnovna cilja koja čovjek teži ostvariti u svom životu:

Prvi — da izgradi svoju ličnost i nađe mir duši.

Drugi — da uspostavi pravilan odnos prema drugim ljudima, da razvija razumijevanje, solidarnost, povezanost u zajednici u kojoj živi, jer samo kroz zajednicu čovjek može izvršiti svoju životnu misiju.

Islam je vjera kroz koju čovjek najpotpunije ostvaruje spomenuta dva cilja, vjera koja čovjeka izvodi na put istine i vodi njime, pomaže mu da potvrdi opravdanost svoga postojanja, ostvarenja svoje zadaće na ovome svijetu i postizanje sreće na Ahiretu. Pretpostavke za dosezanje ova dva cilja su.

Ispravno vjerovanje i valjano djelovanje

Da bi čovjek bio pravi musliman potrebno je da srcem i razumom prihvati islamsko učenje, po njemu organizira svoj život i po njemu gradi odnose sa drugima, jer nije dovoljno samo znati a po tome ne raditi. Musliman mora uskladiti riječi i djela, jer je Islam teorija i praksa, misao i akcija, pobožnost i aktivnost. On je potpuna i skladna cjelina koja ne trpi da joj se bilo šta dodaje ili oduzima. Allahu

dželleśanuhu su mrske riječi bez djela: **»Vjernici, zašto govorite ono što ne radite! Allah ne voli da govorite ono što ne radite.«**

ISLAMSKO VJEROVANJE

Islam je na prvo mjesto postavio vjerovanje, posvećujući najviše brige njegovoj čistoti. On osuđuje izvitoperivanje vjerovanja, a najstrožiji je prema mnogoboštvu. Muhamed alejhisselam je čitav trinestogodišnji mekanski period svoga poslaničkog rada posvetio borbi protiv mnogoboštva, i to je bio najteži period njegovog poslaničkog djelovanja. Svi oni koji su tada primili Islam prolazili su kroz najteže životne nedaće i iskušenja: ratovi sa mnogobošcima, progoni i izgnanstva, zavjere i umorstva.

Islam polazi od osnove na kojoj počiva, a to je vjerovanje. On izričito kaže da musliman ne smije da obožava ništa drugo osim Jednog Jedinog Allaha, koji je neograničen u Svojoj moći, Svome znanju i Svome postojanju. Nikome osim Allahu ne smije da se moli i ni od koga drugog osim od Allaha da pomoć i oprost traži.

Neko će možda postaviti pitanje: čemu vjerovanje u Jednog Jedinog Allaha. Najjednostavniji odgovor glasi: vjerovanje u Jednog Jedinog Allaha odgovara prirodnom redu stvari, u skladu je sa čovjekovom prirodom i njegov razum ga prihvata: **»To je Allahov red i po tom redu je Allah stvorio čovjeka. U Božijem stvaranju nema promjene. Samo je to prava vjera.«**

Ljudska historija je potvrdila da su periodi u kojima se čovjek klanjao kipovima, poričući vlastiti razum i prirodu, periodi njegove slabosti, pada i neznanja.

Vjerovanje u opstojanost Jednog Jedinog Boga, Svemogućeg i Sveznajućeg, rađa u čovjeku privrženost istini, podstiče ga na plemenitost i žrtvu i stvara u njemu osjećaj smirenosti, jer ga Allah dželle šanuhu nadahnjuje, usmjerava i upućuje.

Vjerovanje u Allaha dželle šanuhu znači oslobođenje čovjeka od svih vidova praznovjerja, koja, ukoliko bi prevladala u čovjeku, razbila bi njegovu misao, onesposobila njegov um, učinila od njega kolebljivca i uništila njegovo dostojanstvo. Vjerovanje u Jednog Jedinog Boga odgovara zahtjevima čovjekovog uma, pomaže ga i otvara mu najšire vidike, otkriva njegove skrivene mogućnosti i putove njegovog potvrđivanja u životu. Ono ga oslobađa svakog straha. Vjernik se boji samo Boga i nikoga drugog, ma kako bio moćan i strašan. On je u neposrednoj vezi sa Izvorom snage. Vjerovanje ga čuva od pokornosti bilo kome drugom osim Allahu, jer je pokoravanje drugome osim Allahu poniženje za čovjeka. Vjerovanje čeliči njegovu volju, pojačava odlučnost, navikava ga na podnošenje svih teškoća, razvija u njemu neustrašivost i nepokolebljivost.

Čovječanstvo ne može težiti višem idealu od onoga s kojim se postiže istina a ruši neistina.

PRINCIPI ISLAMSKOG VJEROVANJA

Šest je osnovnih principa islamskog vjerovanja: vjerovanje u Jednog Jedinog Allaha, Njegove meleke, poslanike, knjige, Sudnji dan i Njegovu odredbu.

VJEROVANJE U JEDNOG JEDINOG BOGA

Vjerovati u Jednog Jedinog Boga znači: priznati da je On apsolutno slobodan po Svom biću i Svojim atributima, da je samo On dostojan da se oboža-

va, da ničemu nije sličan niti je Njemu nešto slično: **»Njemu ništa nije slično. On sve čuje i zna.«**, da je Stvoritelj, Gospodar i Ravnatelj kosmosa, da je u Svojoj vlasti neograničen; radi što hoće, a što On hoće to biva: **»Kad bi na njima (nebesima i zemlji) bilo više bogova propala bi i nebesa i zemlja.«**

Kur'ansko poglavlje »Ihlas« sadrži osnovne odrednice ovog islamskog principa: **»Reci: Allah je jedan. On je neograničen. Nije rodio niti je rođen.. Njemu niko nije ravan.«**

VJEROVANJE U MELEKE

Poznato je da je čovjek ograničeno Božije stvorenje. Njegove mogućnosti i spoznaje imaju svoj doseg preko kojeg dalje ne mogu, što potvrđuje i nauka; njegova mjerila ne mogu biti istinita u mnogo slučajeva, niti, pak, mogu obuhvatiti i prodrijeti u sve što nas okružuje. Postoje, dakle, svjetovi koje čovjek ne može spoznati a kamoli u njih potpuno prodrijeti. I u našem svijetu postoje stvari koje čovjek svojim umom ne može obuhvatiti, što uopšte ne negira njihov postanak, pa je zato nezahvalno da čovjek ne priznaje ono što ne može obuhvatiti svojim osjetilima.

Vjerovanje u nevidljiva duhovna bića — meleke — Islam smatra neodvojivim od opšteg vjerovanja. Meleki su duhovna stvorenja koja rade ono što im je od Allaha naređeno. Jedni od njih su određeni za dostavljanje Objave Božijim poslanicima, a drugi su, opet, zaduženi drugim obavezama: **»Boje se Allaha koji je iznad svega i čine ono što im se naređuje.«**

Ne može se biti musliman bez vjere i u meleke, jer istina obuhvaća i materijalni i nematerijalni svijet — duh i materiju, svijet očitovanja i svijet tajni.

VJEROVANJE U POSLANIKE

Treći od šest osnovnih principa islamskog vjerovanja je vjerovanje u sve Božije poslanike — ljude koje je Allahu džellešanuhu odabrao i dostavio im Islam sa zadatkom da ga prenesu svojim narodima i da ih na taj način izvedu iz tmine. To je bio zadatak svih Božijih poslanika — od Adema pa do Muhameda alejhisselama. Zato je Islam jedinstvena Božija objava svim ljudima na zemlji: **Propisao vam je od vjere ono što je oporučio Nuhu i što smo tebi objavili Ibrahimu, Musau i Isau, pa uspostavljajte tu vjeru i ne razilazite se u njoj.«** Allahova vjera je, dakle, u osnovi jedna i njoj su naučavali svi Božiji poslanici. To je bio osnovni cilj njihove misije. Ona je dolazila prema potrebama ljudskog razuma i zahtjevima vremena i sredine pojedinih naroda. A što se tiče njene suštine, ona je ostala nepromijenjena u svim od Boga objavljenim knjigama. Zato se i ne može biti musliman ako se razbije ovo suštinsko jedinstvo, ako se pokuša prekinuti kontinuitet i razbiti jezgro Objave (npr. vjerovati u neke Božije poslanike a u neke ne vjerovati), jer je kur'ansko načelo: **»Mi ne pravimo razlike među Božijim poslanicima.«**

VJEROVANJE U BOŽIJE KNJIGE

Vjerovanje u Božije poslanike podrazumijeva vjerovanje u objavljene im knjige od strane Allaha džellešanuhu. Stoga, vjerovanje u Allaha džellešanuhu, Njegove meleke i poslanike čini jednu nedjeljivu cjelinu.

VJEROVANJE U SUDNJI DAN

Peti od šest osnovnih principa islamskog vjerovanja jeste vjerovanje u budući svijet, tj. vjerovanje u život poslije smrti, kada će ljudi polagati račun za djela koja su počinili u ovozemaljskom životu i kada će prema tim djelima biti nagrađeni, odnosno kažnjeni.

Vjerovanje u drugi vječni život pretpostavlja čovjekovu odgovornost, koja opet pretpostavlja njegovu slobodu bez koje ne bi mogao biti odgovoran. Jer da nije dana kada će čovjek, svaki čovjek, polagati račune za počinjena djela, njegova odgovornost, ne bi imala nikakve vrijednosti, bila bi besmislica, mudrost koja prethodi čovjekovom slobodnom izboru bila bi bespredmetna. Na taj način bi i sam život bio besmislen, jer bi se završavao bez smisla i svrhe.

Vjerovanje u budući život veže čovjeka za istinu, podstiče ga na pravednost i činjenje dobra. On zna da će u nastojanjima da to postigne nailaziti na poteškoće, ali u isto vrijeme siguran je da će mu vjera pomoći da ih prevlada. Njega vodi svijest da će biti nagrađen od strane Allaha džellešanuhu i za samo nastojanje da ostvari ove vrijednosti. On ih može ostvariti ili pasti kao šehid u borbi za njihovo ostvarenje.

VJEROVANJE U BOŽIJU ODREDBU

Ne može se biti musliman bez vjerovanja, u sklopu izloženog, i u Božiju odredbu. A vjerovati u Božiju odredbu znači priznati da Allah džellešanuhu sve određuje i svime upravlja. Ovo vjerovanje nije u suprotnosti sa čovjekovom slobodom izbora, jer ne negira postojanje uzroka događanju. Allah je stvorio uzrok, ali i mogućnost izbora koju on u sebi nosi.

Vjerovanje u Božiju odredbu pojačava čovjekovo oslanjanje na Stvoritelja i Ravnatelja svega što postoji. Allah džellešanuhu traži od čovjeka da upotrijebi sva svoja raspoloživa dozvoljena sredstva i umne i fizičke sposobnosti za ostvarenje određenog cilja a konačni rezultat da prepusti Njemu. Allah obećaje da Njegova pomoć tada neće izostati: **»Pa kada čvrsto odlučiš (da uradiš nešto) osloni se na Allaha!«**

Vjera u Božiju odredbu po kojoj se sve zbiva donosi mir i spokojstvo čovjeku u svim njegovim odlukama i poslovima.

ISLAMSKI ZAKON — ŠERIAT

Djelovanje po islamskom zakonu — šeriatu sastavni je dio islamskog vjerovanja. On je u stvari njegov praktični dio, istinski odraz vjere u Allaha džellešanuhu. Njegove meleke, poslanike, Knjige, Sudnji dan i Božiju odredbu.

Islamski zakon određuje odnos muslimana prema Allahu džellešanuhu, odnos muslimana prema drugom čovjeku, porodici, društvu i čovječanstvu u cjelini. Svi ovi odnosi su međusobno prožeti i čvrsto povezani. Cilj im je da razviju integralnu ličnost, urede odnose u porodici i društvu, ukratko da čovječiji život učine što sretnijim.

Ibadet u svim svojim oblicima je veza između čovjeka i Allaha džellešanuhu, potvrđivanje čovjekove vjere u praksi. Ibadetom se određuje sami odnos čovjeka sa drugim ljudima, i kao takav, on je uvijek pozitivan, jer je čovjek svjestan da Allah džellešanuhu uvijek bdije nad njim i nad njegovim javnim i tajnim djelima. Ovaj osjećaj stalne Božije prisutnosti pročišćava njegovu savjest i srce, pa su mu i namjere uvijek čiste. Zato svi oblici ibadeta imaju za cilj da prodube čovjekov odnos prema Allahu džellešanuhu i da učine najboljim njegove odnose sa svim ljudima.

Ibadet se u Islamu manifestira kroz pet islamskih šartova: očitovanje islamske maksime — kelimei-šehadeta: **la ilahe illallah muhammedun resululah**, nema božanstva osim Allaha, Muhamed je Allahov poslanik, — salat-namaz, post, zekat i hadž.

ŠEHADET

Očitovati da nema drugog božanstva osim Allaha i da je Muhamed Allahov poslanik prvi je i osnovni princip Islama. Na njemu se sve zasniva. Formalno, on ima unutarnju i vanjsku dimenziju: srcem usvojuti da nema drugog božžanstva osim Allaha i da je Muhamed Njegov poslanik, zatim to jezikom očitovati i djelom potvrditi. U biti, sve ovo je jedno. Ko hoće biti musliman mora prihvatiti ovaj osnovni islamski princip ovakav kakav jeste. Ako bi neko, na primjer, prihvatio i očitovao samo prvi dio ove islamske maksime a zanijekao njen drugi dio, ne bi bio musliman.

SALAT — NAMAZ

Salat je najneposredniji odnos muslimana prema Allahu džellešanuhu. Izvršavati ga pet puta dnevno znači stalno se obraćati Allahu. Njime čovjek čisti svoju dušu i svoje tijelo. Abdest nije pranje samo vanjskih dijelova čovječijeg tijela, već i simbol njegovog unutarnjeg čišćenja, kao pripreme za neposredno obraćanje Allahu džellešanuhu. Jer srce i duša koja se Bogu obraća moraju biti čisti od mržnje i od obraćanja bilo kome osim Allahu.

Osim ovih salat ima i druge koristi koje su od velikog društvenog značaja. Namaz koji čovjek obavi zajednički u džamatu bolji je i vredniji za dvadeset i pet stepeni od onoga koji obavi sam po sebi, jer namaz koji se obavlja u džematu simbolizuje jedinstvo, saradnju i solidarnost među ljudima bez obzira na njihovo socijalno porijeklo i društveni položaj. Svi su pred Allahom džellešanuhu jednaki. Namaz u džematu sjedinjuje njihova srca i osjećaje i pomaže im u ostvarenju njihovog zajedničkog cilja. Ovo za-

jedništvo posebno dolazi do izražaja prilikom džume-namaza petkom i prilikom Ramazanskog i Kurbanskog bajram-namaza.

ZEKAT

Zekat je Islamom određen dio koji se uzima iz imetka koji je dostigao granicu zvanu »nisab«. Davati zekat je ibadet. Radi njegove velike važnosti Kur'an ga na mnogo mjesta spominje zajedno sa namazom, jer obaveza prema društvu je istovremeno i obaveza prema Bogu.

Zekat, s druge strane, čisti imetak i čuva čovjeka od škrtosti i sebičnosti: **»Uzmi iz njihovih imetaka dio kojim ćeš ih očistiti i moralno uzdići.«** Zekat kao takav obezbjeđuje društvenu sigurnost i jedan je od najvažnijih faktora u produbljivanju istinskih društvenih odnosa, širenju međusobne ljubavi i solidarnost među ljudima. Iz imetka imućnog uzima se određeni dio koji je pravo siromašnog i na taj način se ostvaruje harmonija u društvu.

POST

Muslimanu je propisano da posti mjesec Ramazan kako bi ga post, ako ga bude obavio onako kako to Kur'an propisuje, podigao na stepen meleka. On ima za cilj da ojača čovjekovu volju i odlučnost, navikne ga na strpljivost u podnošenju životnih nedaća i pomogne mu da bude gospodar svojih strasti, da ga nauči da suosjeća sa svojim bratom koji je u nevolji, da mu pomogne da životne poteškoće lakše prevlada.

Post uz to sadrži i druge duhovne vrijednosti koje su od izuzetnog značaja za humaniziranje čovjeka i društva uopće.

HADŽ

Ako je musliman imućan, zdrav i bezbjedan dužan je jednom u životu hadž obaviti — posjetiti Kabu u Meki: **»Ko je u mogućnosti dužan je posjetiti Bejtullah.«**

Hadž ima mnogostruke koristi. On je ibadet, a predstavljen je u tavafu-obilazak oko Kabe, sa'ju-trčanje između Safe i Merve, vukufu — stajanje na Arefatu i drugim vjerskim činima koji se u mjesecima hadža vrše u islamskim svetim mjestima u Arabiji.

Hadž je u stvari godišnji kongres muslimana cijelog svijeta na kojem se oni okupljaju da bi se što bolje upoznali, što je pretpostavka njihove međusobne sloge i ljubavi. On, dalje, simbolizuje jednakost ljudi pred njihovim Stvoriteljem-Allahom dželleša-nuhu, bez obzira na sve razlike koje ih dijele na ovom svijetu, jer je Bogu najbliži i najdraži onaj ko Mu je najpokorniji.

Hadž je peti islamski šart i sa spomenuta četiri islamska šarta čini zgradu Islama. Izvršavanjem svih ovih šartova musliman postiže sreću na ovom i spas na budućem svijetu.

Pored svega izloženog, ispravno vjerovanje i valjano djelovanje dostižu svoju potpunost kada u sebe uključe i slijedeće:

a) ustezanje od zabrana

Pravi musliman je samo onaj ko se potpuno usteže od svega što je Allah zabranio, kao što je alkohol, blud, jedenje svinjskog i mesa uginule životinje, kamata, prevara, laž, krađa, nasilje, nasrtanje na imetak i čast drugih ljudi i sl.

Ovo ustezanje od zabranjenog ne znači ograničenje slobode, kako bi to neki neznalica mogao smatrati. Sve što je zabranjeno zabranjeno je zato što je štetno po čovjeka.

Svaka zabrana ima svoje opravdanje i mudrost. Allah džellešanuhu upozorava čovjeka da se čuva zabranjenog kako bi zaštitio svoje tijelo, svoj um, svoju dušu, kao i društvo u cjelini, od svega što bi im nanijelo štetu. Pored toga, ustezanje od zabranjenog donosi veliku nagradu čovjeku od Allaha džellešanuhu, jer on time iskazuje svoju pokornost Stvoritelju.

b) izvršavanje zapovijedi

Pravi musliman je samo onaj ko je stalno pokoran Allahu džellešanuhu izvršavajući ono što mu je On naredio a kloneći se onoga što je zabranio. Najveća dobit za čovjeka je da postigne Allahovo zadovoljstvo pokoravajući Mu se, bez obzira na to da li potpuno zna ili ne zna mudrost Njegove zapovijedi i zabrane.

I ono što je zabranio Muhamed alejhisselam ili naredio, smatra se zabranom i naredbom Allaha džellešanuhu, jer on nije govorio proizvoljno, nego samo ono što mu je dolazilo putem Objave, kako to i sam Kur'an kaže: **»Ono što vam je donio Poslanik uzmite, a ono što vam je zabranio ostavite.«**

c) moral

Sve islamske zapovijedi i šeriatske zabrane, kao i ibadet u svim svojim oblicima, čvrsto su povezane sa islamskim moralom i s njim čine organsku cjelinu.

Moral ima vrlo značajno mjesto u Islamu, mjesto duše u odnosu na tijelo. O njegovoj važnosti najbolje nam govore riječi Božijeg poslanika: **»Poslan sam da usavršim moral«.**

Ibadet i odnos prema Allahu džellešanuhu i društvu ako ne pomažu moralno uzdizanje nemaju nikakve vrijednosti kod Allaha džellešanuhu. Naprotiv. Allah to uzima kao grijeh. Ibadet je puka formalnost ako nema moralni smisao.

Namaz treba, na primjer, da spriječi čovjeka od ružnih djela da ga podstiče na činjenje dobra: **»Primam namaz onoga ko je ponizan pred Mojom veličinom, ne napada Moja stvorenja, nije Mi neposlušan, sjeća Me se i milostiv je prema siromašnom, nemoćnom i unesrećenom.«** (Hadis kudsi)

Zekat čisti imetak i moralno uzdiže čovjeka »Uzmi iz njihovog imetka dio kojim ćeš ih očistiti i moralno uzdići.«

Muhamed alejhisselam je proširio moralni smisao zekata rekavši: **»Lijep osmijeh je sadaka, zahtijev da se čine dobra a zabrana da se čini zlo je sadaka, pokazivanje puta zalutalom je sadaka, uklanjanje onoga što smeta na putu sadaka je, prelijevanje vode u kofu drugoga je sadaka, lijep pogled onome ko tebe ružno gleda je sadaka.«**

Ako post nema nikakvog moralnog smisla u sebi on je obično gladovanje: **»Ko ne ostavi ogovaranje nema potrebe da ostavi jelo i piće.«**

Hadž također pretpostavlja lijepo ponašanje i ustezanje od svakog zla: **»Hadž je u poznatim mjesecima.** **Ko u njima obavlja hadž ne smije ništa loše činiti . . .«**

Kada su jednom prilikom upitali Božijeg poslanika čije je vjerovanje najpotpunije on je odgovorio: **»Onoga ko je najboljeg morala.«** Tada jedan od prisutnih reče da u njegovom komšiluku ima žena koja preko noći klanja nafilu a preko dana posti na-

filu i dijeli sadaku, ali svojim jezikom uznemirava susjede. Na to mu Muhamed alejhisselam reče: **»Nikakva dobra kod nje nema. Ona će u džehenem.«** Neko spomenu jednu ženu koja malo klanja i posti nafila i malo dijeli sadake, ali ne uznemirava susjede.. **»Ona će u dženet«** — reče Muhamed alejhisselam.

Iz izloženog se vidi mjesto i značaj koji Islam daje moralu. Stoga, ako se želi biti pravi musliman potrebno je biti i lijepog morala, jer će se samo na taj način steći Allahovo zadovoljstvo.

Lijep odnos muslimanu nije farz samo prema drugom muslimanu, već i prema svakom drugom čovjeku. Dobro je uvijek dobro, loše je uvijek loše — lijep odnos traži se sam po sebi bez obzira prema kome bio.

Allah džellešanuhu traži da se dobro čini susjedu makar on i ne bio musliman.

Kad čovjek usavrši svoj moral upotpunio je svoju vjeru i postao uzoran musliman.

Neka nas Allah džellešanuhu uputi i vodi putem istine!

إن رسول الله صلى الله عليه وسلم

صوم رمضان معلق بين السماء والأرض

لا يرفع إلا بزكاة الفطر

CIJENA 5 DINARA